

Onderwerp Eindverantwoording businesscase programma outsourcing ICT
Ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 0

Ons kenmerk 189741-2024

Datum

Uw brief
van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Uw raad wordt periodiek geïnformeerd over de stand van zaken outsourcing ICT. Tijdens de beeldvormende sessie op 27 maart 2024, en aansluitend de meningsvormende sessie op 10 april 2024, bent u voor het laatst in het openbaar meegenomen in de stand van zaken op dat moment en is nader ingegaan op de door het college op 29 februari 2024 verzonden brief “vervolg en evaluatie outsourcing ICT”.

In de meningsvormende sessie van 10 april 2024 is aangegeven dat uw raad aan het einde van de zomer 2024 wordt geïnformeerd over de eindverantwoording van de businesscase van het programma outsourcing. Met deze brief geven we u hier een nadere toelichting op.

De vorm van deze nacalculatie is anders dan de vorm zoals we die normaal gesproken hanteren bij een nacalculatie van een meerjarig project. We hebben voor de briefvorm gekozen om een aantal redenen. De eerste is dat we in de afgelopen jaren op diverse momenten de financiële consequenties van besluitvorming door uw raad hebben doorgevoerd, telkens gebaseerd op de businesscase programma outsourcing ICT op dat moment. Daarnaast heeft u zoals hiervoor aangegeven in deze brief eerder periodieke informatie ontvangen over de stand van zaken. In deze brief treft u de (financiële) informatie aan waarmee we ingaan op de aspecten die horen bij een nacalculatie die we nog niet eerder als totaalbeeld met u hebben gedeeld.

Aanleiding

We gaan in deze brief in op een aantal onderwerpen. We verschaffen inzicht in wat het programma outsourcing heeft gekost en of er bespaard is in de kosten (1). We nemen u mee in de taakstellingen/besparingen en de invulling daarvan (2). We laten zien welke bedragen we in de afgelopen jaren aan de businesscase outsourcing ICT hebben toegevoegd, op basis van separate besluitvorming in uw raad of bij de vaststelling van de begroting en jaarrekening (3). We geven ook duidelijkheid over de voorfinanciering vanuit de algemene reserve (4) die met uw raad is afgesproken. Daarnaast geven we een beeld van de reflectie op de kosten en baten in verhouding tot de impact op de organisatie (5). We sluiten af met het vervolg (6).

1. Wat heeft het gekost en is er bespaard?

In het coalitieakkoord van mei 2014 is het besluit opgenomen om zoveel mogelijk de gemeentelijke ICT uit te besteden en in te zetten op de daaraan gekoppelde structurele besparing van vijf miljoen euro per 1 januari 2017. Dit is de basis geweest om in 2016 te starten met de “Businesscase programma outsourcing”. Hierin hebben we voor de periode 2016 t/m 2024 de kosten bijgehouden van het gehele outsourcingtraject (SOLL-situatie – werkelijke kosten). In onderstaande tabel zetten we deze af tegen de verwachte kosten zoals deze zouden zijn geweest als de ICT niet was uitbesteed (IST-situatie). Hierbij is ook rekening gehouden met dezelfde mate van prijsstijgingen en groei die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan.

Tabel 1: Vergelijking oude en nieuwe situatie en de gerealiseerde besparingen

	Euro x 1000	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
A	IST - Huidige kosten/oude situatie	25.352	25.485	26.459	28.005	29.057	29.854	31.585	32.003	34.004	261.804
B	SOLL - Nieuwe situatie										
	- B1: structurele kosten	25.352	27.539	24.072	22.783	21.946	22.889	23.113	25.135	25.848	218.678
	- B2: Eenmalige projectkosten	950	1.114	4.100	8.090	5.693	2.067	4.477	984	387	27.862
	Totaal SOLL - Nieuwe situatie	26.302	28.653	28.172	30.874	27.639	24.956	27.590	26.119	26.235	246.541
C	Totaal besparing	€ -950	€ -3.168	€ -1.713	€ -2.869	€ 1.418	€ 4.899	€ 3.995	€ 5.884	€ 7.769	€ 15.263

In de oude situatie zouden we zijn uitgekomen op een totaal kostenplaatje van € 261,8 mln. De totale werkelijke kosten van de gehele businesscase over de gehele looptijd bedragen € 246,5 mln. Dit betekent dat er per saldo € 15,3 mln. minder is uitgegeven over de gehele looptijd dan als we in de oude situatie waren doorgegaan. Dit alles is gebaseerd op aannames en inschattingen die we hebben gepleegd bij de fictieve voorzetting van de oude situatie.

Voor de in de begroting gerealiseerde besparingen, overgebleven taakstellingen en budgetwijzigingen verwijzen wij naar de volgende onderdelen in deze brief.

De totale incidentele projectkosten bedragen € 27,9 mln. Hiervan heeft € 14,2 mln. betrekking op de contractueel afgesproken vergoeding voor de transitie van de gemeente Groningen aan Fujitsu. De rest heeft betrekking op de ingezette capaciteit om de transitie in goede banen te leiden.

De totale structurele kosten per jaar zijn t.o.v. van 2016 in de oude situatie met € 0,5 mln. gestegen van € 25,3 mln. naar € 25,8 mln. in 2024. Dit is een stijging van 1,97% in 8 jaar tijd. Deze stijging is beperkt gebleven door de lage inschrijving van Fujitsu, waardoor we de volgende kostenstijgingen in de jaren daarna grotendeels hebben kunnen opvangen.

Volgvel 2

- Kostentoeename in verband met inflatie;
- Kostentoeename door het terugnemen van taken van Fujitsu (Carve-out, zie ook onderdeel 3)
- Kostentoeename door forse groei van het aantal actieve accounts en devices de afgelopen jaren.

2. Taakstellingen, besparingen en de invulling daarvan

De oorspronkelijke taakstelling (afgesproken in het coalitieakkoord 2014) was € 5 mln. Deze is enerzijds later verlaagd met € 0,8 mln., maar anderzijds ook weer verhoogd met een taakstelling op onderhoudskosten van € 442k. Totaal is jaarlijks sprake geweest van een taakstelling van € 4,6 mln. Er resteert bij de afronding van deze businesscase nog een niet te realiseren taakstelling van 1,4 mln. (€ 442k plus € 973k), die wij betrekken bij de begroting 2025. De totale structurele besparing bedraagt daarmee € 3,2 mln. per jaar v.a. 2025. In het vervolg van deze paragraaf wordt nader toegelicht hoe dit precies zit.

Besparingen

Er is een structurele besparing gerealiseerd van € 5,8 mln. door de lagere kosten van Fujitsu. Deze besparing is voor € 3,2 mln. gebruikt voor de invulling van de taakstellingen (zie hiervoor) en voor € 2,6 mln. gebruikt om de voorfinanciering (€ 10,1 mln.) van de transitie naar Fujitsu vanuit de algemene reserve terug te storten (zie voor verdere toelichting onderdeel 4 in deze brief). Deze besparing van € 2,6 mln. zal vanaf 2025 worden ingezet voor de transitie van Fujitsu naar de nieuwe leveranciers. Deze € 2,6 mln. kan daardoor niet worden gezien als een in te boeken structurele besparing.

Het verschil tussen de besparing die blijkt uit Tabel 1 in 2024 onder C van € 7,8 mln. (dit is dus de theoretische besparing op het moment dat we niet zouden hebben uitbesteed) en de hiervoor genoemde (feitelijk gerealiseerde) besparing van € 5,8 mln., kan worden gezien als voorkomen van aanvullende knelpunten. Als we op oude voet waren doorgegaan en dus niet hadden uitbesteed, dan hadden we dus een knelpunt aan uw raad moeten voorleggen i.v.m. stijging van de kosten.

Taakstellingen

De in te vullen taakstelling van € 4,6 mln. en de invulling daarvan is als volgt opgebouwd:

- a) Taakstelling van € 4,2 mln. structureel: Bij de start van de businesscase werd uitgegaan dat er een besparing kon worden gerealiseerd van € 5 mln. Dit is in 2017 direct in de begroting opgenomen als taakstelling. Aangezien er meer tijd nodig was om de uitbesteding te realiseren en de taakstelling ook daadwerkelijk te kunnen realiseren, is deze taakstelling in de jaren 2017 en 2018 naar beneden bijgesteld en is de structurele taakstelling vanaf 2018 met € 0,8 mln. verlaagd naar € 4,2 mln.

De taakstelling van € 4,2 mln. is grotendeels ingevuld. Wat nog als taakstelling is overgebleven (zie ook eerder in deze brief) zijn de verwachte besparingen in het kader van rationaliseren en standaardiseren van gebruikte softwareapplicaties van 973k. Geconstateerd is dat het realiseren van

Volgvel 3

besparingen op dit onderdeel niet haalbaar is en daarom betrekken we deze niet te realiseren taakstelling bij de afwegingen bij de begroting 2025.

- b) Taakstelling op onderhoud van € 442k. (licenties, software etc. welke gekoppeld zijn aan de businesscase outsourcing). De verwachting was dat diverse onderhoudscontracten zouden worden overgenomen door Fujitsu na de aanbesteding en onderdeel zouden uitmaken van de afgesproken prijs. Dit was voor een deel van de onderhoudscontracten niet het geval. Daardoor is voor deze onderhoudscontracten geen dekking. Daarom betrekken we deze niet te realiseren taakstelling bij de afwegingen bij de begroting 2025.

3. Tussentijdse wijzigingen budget outsourcing

Gedurende looptijd van de businesscase zijn de budgetten op drie verschillende wijzen verhoogd, namelijk:

- a) Via resultaatbestemming bij de jaarrekening zijn door uw raad middelen beschikbaar gesteld voor uitgaven in het volgende jaar en zijn de budgetoverschrijdingen in die jaren ten laste van het rekeningresultaat gekomen.

Euro x 1000	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Budgetoverschrijdingen/ extra budget verkregen via rekening resultaat										
- Bijdrage uit rekeningresultaat 2020					€ 1.384	€ 1.500				€ 2.884
Bijdrage uit het rekeningresultaat 2021						€ 777				€ 777
Niet behalen taakstellingen (S&R + onderhoud) tlv resultaat gemeente 2022							€ 1.172			€ 1.172
Niet behalen taakstellingen (S&R + onderhoud) + niet begrote kosten 2023 tlv resultaat gemeente 2023								€ 2.110		€ 2.110
Totaal extra Incidenteel budget via rekening resultaat					€ 1.384	€ 2.277	€ 1.172	€ 2.110	€ -	€ 6.943

- b) Via ingediende opgave 2022 zijn door uw raad bij de begroting 2022 middelen beschikbaar gesteld voor de afronding van het outsourcingprogramma en het op orde krijgen en houden van een kwalitatieve ICT-omgeving – waarin we zelf voldoende in control zijn - ter ondersteuning van onze processen.

Euro x 1000	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Gehonoreerde opgave 2022:										
- Extra kosten Transitie							€ 400			€ 400
- Migratie applicatie							€ 1.000			€ 1.000
- Step-in							€ 200			€ 200
- Kwaliteit (Carve-out)							€ 300	€ 875	€ 1.350	€ 2.525
Totaal extra budget voor ingediende opgaven 2022							€ 1.900	€ 875	€ 1.350	€ 4.125

- c) Door uw raad geaccordeerde wijzigingen van budgetten o.b.v. geactualiseerde businesscase 2016 en 2017 (nog voor de daadwerkelijke aanbesteding). Dit heeft te maken met het nog niet kunnen realiseren van de hiervoor aangegeven taakstellingen voor de daadwerkelijke uitbesteding en hogere project- en frictiekosten die toen werden verwacht:

Euro x 1000	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Aanpassingen budgetten i.v.m. verwachte te korten n.a.v. actualisatie BC in de loop van de jaren										
- wijziging 2016 door bijdrage uit frictiebudget	€ 1.438	€ 1.062	€ 1.000	€ -						€ 3.500
- wijziging 2017 diverse oplossingen	€ 122	€ 1.500	€ 1.000	€ -						€ 2.622
- Dekkingsopgave gehonoreerd in begroting 2017 o.b.v. actualisatie BC	€ -	€ 3.978	€ 5.969	€ 2.661	€ 1.348					€ 13.956
	€ 1.560	€ 6.540	€ 7.969	€ 2.661	€ 1.348					€ 20.078

- Wijziging 2016 van 3,5 mln. betreft een aanvullende dekkingsopgave die via een begrotingswijziging aan uw raad is voorgelegd i.v.m. hogere project- en frictiekosten. De aanvullende dekkingsopgave is in 2016 gerealiseerd door een reserveonttrekking.
- Wijziging 2017 van 2,6 mln. betreft een aanvullende dekkingsopgave die via een begrotingswijziging aan uw raad is voorgelegd i.v.m. hogere project- en frictiekosten. Deze extra inzet is gedekt door inzet uit een meerjaren-investeringsprogramma en door vrijval van kapitaallasten.
- Dekkingsopgave van 13,9 mln. In verband met een knelpunt dat is ingediend bij de begroting 2017 o.b.v. de geactualiseerde businesscase. De bedragen zijn verwerkt in de begroting 2017 en de jaren daarna.

4. Voorfinanciering vanuit algemene reserve

In 2018/2019 is een door uw raad geaccordeerde voorfinanciering vanuit de algemene reserve verkregen van € 10,1 mln. (RB 18-7-2018 over “definitieve gunning OGICT), omdat in de eerste jaren van de businesscase een onevenwichtigheid was in de baten en lasten in de jaren 2019 t/m 2020. In de jaren 2021 tot en met 2024 is er budget gebruikt om het bedrag van € 10,1 mln. weer terug te storten in de algemene reserve. Vanaf 2025 wordt zoals eerder aangegeven dit budget ingezet om de nieuwe transitie te bekostigen van Fujitsu naar de nieuwe leveranciers.

5. Reflectie op de kosten en de baten, de impact daarvan op de organisatie & toekomstperspectief

Het besluit om te gaan outsourcen heeft de gemeente per saldo een forse financiële besparing opgeleverd – niet uitbesteden had ons per saldo meer geld gekost. Hierbij moeten we onszelf wel de vraag stellen: is deze besparing het ons waard geweest? Dit omdat we onderkennen dat de impact op de organisatie, en onze externe klanten, in negatieve zin groter is geweest dan vooraf is ingeschat. Ook hebben we tussentijds extra middelen moeten inzetten om de continuïteit te borgen. Ondanks veelvuldige verstoringen hebben we onze dienstverlening en de dienstverlening aan de directe gebruikers van ICT zoveel mogelijk op peil gehouden – waardoor de impact op onze inwoners uiteindelijk tot een minimum beperkt is gebleven. Vanuit onze eigen organisatie is veel extra capaciteit nodig geweest om de dienstverlening vanuit Fujitsu op een zo goed mogelijk peil te krijgen. Ook is veel extra inspanning verricht om de informatiebeveiliging van onze gegevens op een zo hoog mogelijk peil te houden. Wel onderkennen we dat deze inspanningen veel hebben opgeleverd. Ondanks de complexe situatie was er voldoende wendbaarheid om nieuwe grote ontwikkelingen – zoals bijvoorbeeld de verzelfstandiging van de GGD of de aanvullende ICT-voorzieningen tijdens corona - op te vangen.

Dit maakt dat we nu inzetten op een gewijzigde sourcingstrategie. Enerzijds hebben we een aantal werkzaamheden – zoals een aantal regiefuncties, maar ook de afdeling Services & Support - weer teruggehaald naar de Gemeente Groningen. Anderzijds zetten we in op een verkavelingsstrategie waarbij we de komende jaren steeds brokken van de huidige dienstverlening bij Fujitsu bij een andere gespecialiseerde partij onderbrengen.

6. Vervolg

Zoals eerder aangegeven gaan we nu aan de slag met het uitvoeren van onze gewijzigde sourcingstrategie. We onderkennen hierbij het toenemende belang van ICT

Volgvel 5

voor onze organisatie en werken dan ook vanuit de gedachte dat kwaliteit en informatieveiligheid dominante factoren zullen zijn bij de uit te voeren aanbestedingen. De aanbesteding van het eerste (“security”) perceel is inmiddels gestart en zal naar verwachting in november 2024 aan een partij gegund worden. Parallel hieraan worden de overige kavels in de markt gezet. Het gehele proces van afscheid nemen van Fujitsu en het onderbrengen van de huidige dienstverlening bij andere partijen zal naar verwachting tot eind 2026 duren.

Graag gaan wij met u in gesprek over de eindverantwoording businesscase programma outsourcing ICT en bieden u aan om voorafgaand aan de bespreking een (financieel) technische sessie te organiseren om inhoudelijke detailvragen vooraf te beantwoorden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.